ALEKSANDRI I MADH

356–323 p.e.s. · Vizionari Nr. 1 i historisë

Mësime që vlejnë edhe sot · nga Fiordi Pernaska

1 · Vizioni dhe metoda — dy burime

E ëma i tha që fëmijë se do të sundonte botën: prej saj mori vizionin.
Aristoteli i mësoi t'i zotëronte emocionet dhe të mendonte përpara: prej tij metodën.
→ Sot: vizioni pa metodë mbetet ëndërr; metoda pa vizion prodhon punë të vogla.

2 · Mos u bëj kopje e paraardhësit

I ati sundonte me dinakëri dhe kujdes; ai u stërvit të ishte e kundërta e tij.
Kur Filipi u vra, këshilltarët i thanë «vepro si ai». Ai mori ushtrinë dhe u nis.
→ Sot: trashëgimia e dikujt tjetër të jep nisje, jo drejtim. Drejtimin zgjidhe vetë.

3 · Nyja e Gordit: riformulo problemin

Nyja ishte pa fillim e pa fund; të gjithë provuan ta zgjidhnin me duar.
Ai nxori shpatën. Nuk e zgjidhi problemin — ndryshoi rregullat e tij.
→ Sot: kur një problem s'ka zgjidhje, shpesh është pyetja që duhet ndryshuar.

4 · Bëj fushatë, jo beteja

Pas fitores së parë të gjithë prisnin sulmin në Persi. Ai shkoi në jug, drejt Egjiptit.
Çdo lëvizje që dukej e çuditshme i shërbente një qëllimi dy vjet më tej.
→ Sot: mos reago ndaj ngjarjeve. Mat çdo veprim me qëllimin përfundimtar.

5 · Hiqja tjetrit përdorimin e forcës së tij

Flota perse ishte kërcënim. Këshilltarët i kërkuan të ndërtonte flotë greke.
Ai pushtoi portet: flota mbeti e paprekur, por e padobishme.
→ Sot: nuk ke nevojë ta mposhtësh çdo avantazh. Mjafton t'ia bësh të papërdorshëm.

6 · Fito zemrat, jo vetëm tokën

Mbajti titujt dhe administratën e persëve; hoqi vetëm atë që njerëzit urrenin.
Qytet pas qyteti dorëzohej pa luftë. Napoleoni admironte pikërisht këtë anë të tij.
→ Sot: nuk qeveris dot gjatë njerëz që të urrejnë. Jepu arsye të marrin pjesë.

7 · Mos pusho mbi fitoren e djeshme

Pushtimi i Persisë mjaftonte për famë të përjetshme. Ai vazhdoi drejt Indisë.
I trajtonte arritjet e veta si të kaluar, jo si vend pushimi.
→ Sot: e kaluara jote e mirë është konkurrenti yt i parë.

8 · Mbaje mendjen në lëvizje

Strategët e mëdhenj i shohin gjërat siç janë, jo siç i kishin menduar më parë.
Aristoteli: ajo që nuk lëviz, është e vdekur. Shpejtësia krijon mundësi.
→ Sot: harroje shpejt të djeshmen. Plani i vjetër është armiku i faktit të ri.

9 · Qetësia fitohet, nuk lind

Prania e mendjes nuk ishte dhuratë: u formua në përgjegjësi dhe në gabime.
U vu në pozita ku ose e zhvillonte këtë cilësi, ose zhytej.
→ Sot: merr përgjegjësi që të detyrojnë. Qetësia vjen prej tyre, jo para tyre.

10 · Godit trurin, jo trupin

Para çdo beteje kërkonte ku ndodhej qendra e komandimit të armikut.
E sulmonte ose e izolonte, që truri të mos komunikonte dot me trupin.
→ Sot: në çdo organizatë pak njerëz vendosin. Gjeji para se të veprosh.

11 · Zgjidh me kujdes kë provokon

Studioje kundërshtarin para se ta trazosh; disa peshq është mirë të rrinë në fund.
Zemërimi mund të shërbejë — por vetëm kur është i prodhuar dhe nën kontroll.
→ Sot: mos ngre reagime që do të punojnë kundër teje për vite.

12 · Tri pyetje për veten

· Cili është qëllimi im dy vjet më tej — dhe a më çon aty veprimi i sotëm?
· Cilin avantazh të kundërshtarit mund ta bëj të papërdorshëm, pa e luftuar?
· Çfarë po mbroj vetëm sepse «është bërë gjithmonë kështu»?

Përmbledhje personale e ideve kryesore — jo tekst i librit.